

2. KAPITOLA

Základní terminologie

Právo duševního vlastnictví; Autorské právo (copyright) a software; Právo průmyslového vlastnictví; Vynález; Dodatkové ochranné osvědčení; Užité vzor; Topografie polovodičových výrobků; Průmyslový vzor; Obchodní tajemství; Know-how; Ochranná známka; Označení původu; Zeměpisné označení; Nekalá soutěž; Poznátka; Již dříve existující know-how; Volné dílo; Softwarový patent; Cross-licensing agreement; Počítačem implementovaný vynález; Open source software; Zdrojový kód, objektový kód a otevřený formát; Softwarová licence; Proprietární software; Vztah mezi Open source a free softwarem (svobodný software); GNU GPL licence; BSD licence; Copyleft; Public domain; Shareware; Freeware; Licence OEM; Adware, malware; Trojský kůň; Zadní vrátka; Hacker, Cracker; Creative Commons; Debian Free Software Guidelines; Informace a informační systém

Právo duševního vlastnictví

Práve duševního vlastnictví se rozumí souhrn právních norem, upravujících vztahy, které vznikají při lidské tvůrčí činnosti. Předmětem duševního vlastnictví nejsou věci movité ani nemovité, ale nehmotné statky. Práva k duševnímu vlastnictví jsou svojí povahou absolutní, působící vůči všem subjektům (tj. působí erga omnes).¹

Světová organizace duševního vlastnictví vymezila v Úmluvě o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví z roku 1967 duševní vlastnictví jako práva k autorským dílům a nehmotným statkům souvisejícím, k vynálezům, průmyslovým vzorům, k ochranným známkám, obchodním firmám a obchodním jménům, k vědeckým objevům, práva na ochranu proti nekalé soutěži a všechna ostatní práva vztahující se k duševní činnosti v oblasti průmyslové, vědecké, literární a umělecké, čímž jsou míněna práva k užitém vzorům, obchodnímu tajemství, know-how, zlepšovacím návrhům,

¹ MADAR, Z. a kol. *Slovník českého práva*. Praha : Linde, 1999, str. 348.

odrůdám rostlin, topografiím polovodičů, označení původu a zeměpisným označením, obsahu databází a topografickým znakům.²

Duševním vlastnictvím se tedy rozumí souhrnné označení práv vztahujících se k duševní činnosti. Podle charakteru jeho vzniku dělíme právo duševního vlastnictví na autorské právo a práva související s právem autorským a dále právo průmyslového vlastnictví. Pro úplnost zbývá dodat, že komunitární právní úprava standardně rozlišuje u práv souvisejících s právem autorským právo výkonného umělce k jeho uměleckému výkonu, právo výrobce zvukového a zvukově obrazového záznamu k jeho záznamu, právo rozhlasového a televizního vysílatele k jeho vysílání, právo zveřejnitel k dosud nezveřejněnému dílu, k němuž uplynula doba trvání majetkových práv, a právo nakladatele na odměnu v souvislosti se zhotovením rozmnoženiny jím vydaného díla pro osobní potřebu.

Autorské právo (copyright) a software

V objektivním slova smyslu rozumíme autorským právem soubor všech právních norem, které upravují právní vztahy při vzniku a následném uplatnění autorských děl. V subjektivním slova smyslu rozumíme autorským právem oprávnění konkrétního autora příslušného díla. Prostřednictvím autorského práva poskytuje stát po jistou omezenou dobu autorům výlučnou možnost rozhodnout o některých aspektech využívání jejich děl. Počítačové programy (software) jsou v ČR chráněny prostřednictvím autorského práva. Autorské právo je součástí tzv. duševního vlastnictví. Autorské právo však nechrání samotné myšlenky či ideje, pouze konkrétní díla, konkrétní vyjádření takových myšlenek a dílo v objektivně vnímatelné podobě.³

Právo průmyslového vlastnictví

Právem průmyslového vlastnictví se rozumí souhrn všech právních norem, které upravují oblast průmyslového vlastnictví. Oblast průmyslového vlastnictví se vyznačuje specifickými rysy, kterými jsou požadavek na průmyslovou využitelnost a požadavek na formálnost postupu při jejich vzniku. Průmyslovou využitelnost je třeba chápat jako hospodářskou

² Podrobněji viz <<http://www.wipo.int/about-ip/en/>> [on-line k 5. 8. 2009].

³ CHALOUPKOVÁ, H., SVOBODOVÁ, H., HOLÝ, P. *Autorský zákon. Komentář*. Praha : C. H. Beck, 2007, str. 4 an.

využitelnost v opakované výrobě. Průmyslové vlastnictví vzniká až na základě rozhodnutí Úřadu průmyslového vlastnictví o udělení ochrany.⁴

Vynález

Česká právní úprava nedefinuje vynález, ale stanoví pouze podmínky pro udělení patentu. Podle platné právní úpravy se patenty udělují na vynálezy, které jsou nové, jsou výsledkem vynálezecké činnosti a jsou průmyslově využitelné.⁵

Dodatkové ochranné osvědčení

Dodatkové ochranné osvědčení se vydává k prodloužení délky patentové ochrany v odvětví léčivých látek nebo jejich směsí a léčivých přípravků, které jsou určeny k podávání lidem a zvířatům, jestliže jsou účinnými látkami přípravků, které před uvedením na trh podléhají registraci podle zvláštních právních předpisů.^{6,7}

Užitný vzor

Užitným vzorem je technické řešení, které je nové, přesahuje rámec pouhé odborné dovednosti a je průmyslově využitelné.⁸

Topografie polovodičových výrobků

Topografií polovodičových výrobků se rozumí série jakkoliv zafixovaných nebo zakódovaných vzájemně souvisejících zobrazení, znázorňující trojrozměrné trvalé uspořádání vrstev, z nichž se polovodičový výrobek skládá, přičemž každé zobrazení znázorňuje vzor jedné vrstvy polovodičového

⁴ Podrobněji viz Úřad průmyslového vlastnictví, <<http://www.upv.cz/cs/sluzby-uradu.html>> [on-line k 5. 8. 2009].

⁵ Viz Úřad průmyslového vlastnictví, <<http://www.upv.cz/cs/prumyslova-prava/vynalezypatenty.html>> [on-line k 5. 8. 2009].

⁶ Viz Úřad průmyslového vlastnictví, <<http://www.upv.cz/cs/prumyslova-prava/dodatkovaochranna-osvedceni.html>> [on-line k 5. 8. 2009].

⁷ HORÁČEK, R., ČADA, K., HAJN, P. *Práva k vlastnictví*. Praha : C. H. Beck, 2005, str. 198.

⁸ Viz Úřad průmyslového vlastnictví, <<http://www.upv.cz/cs/prumyslova-prava/uzitne-vzory.html>> [on-line k 5. 8. 2009].

výrobku nebo jeho části, popřípadě povrchu polovodičového výrobku v jednotlivých stupních výroby nebo jeho částí.⁹

Průmyslový vzor

Průmyslovým vzorem se rozumí vzhled výrobku nebo jeho části, spočívající zejména ve znacích linií, obrysů, barev, tvaru struktury nebo materiálů výrobku samotného nebo jeho zdobení.¹⁰

Obchodní tajemství

Obchodním tajemstvím rozumíme veškeré skutečnosti obchodní, výrobní či technické povahy související s podnikem, které mají skutečnou nebo alespoň potenciální materiální či nemateriální hodnotu, nejsou v příslušných obchodních kruzích běžně dostupné, mají být podle vůle podnikatele utajeny a podnikatel odpovídajícím způsobem jejich utajení zajišťuje.¹¹

Know-how

Pojmem know-how rozumíme soubor technických informací, které jsou tajné, podstatné a vhodnou formou identifikovatelné.¹²

Ochranná známka

Ochrannou známkou rozumíme jakékoliv označení schopné grafického znázornění, zejména slova, včetně osobních jmen, barvy, kresby, písmena, číslice, tvaru výrobku nebo jeho obalu, pokud je toto označení způsobilé odlišit výrobky nebo služby jedné osoby od výrobků nebo služeb jiné osoby.¹³

⁹ Viz zákon č. 529/1991 Sb., o ochraně topografií polovodičových výrobků, § 2.

¹⁰ Viz Úřad průmyslového vlastnictví, <<http://www.upv.cz/cs/prumyslova-prava/uzitne-vzory.html>> [on-line k 5. 8. 2009].

¹¹ Viz zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, § 17 an.

¹² MADAR, Z. a kol. *Slovník českého práva*. Praha : Linde, 1999, str. 504 an.

¹³ ŽÁK, M. a spol. *Velká ekonomická encyklopedie*. Praha : Linde, 1999, str. 495 an.

Označení původu

Označením původu rozumíme název oblasti, určitého místa nebo země, používaný k označení zboží pocházejícího z tohoto území, jestliže kvalita nebo vlastnosti tohoto zboží jsou výlučně nebo převážně dány zvláštním zeměpisným prostředím s jeho charakteristickými přírodními a lidskými faktory a jestliže výroba, zpracování a příprava takového zboží probíhají ve vymezeném území.¹⁴

Zeměpisné označení

Zeměpisným označením rozumíme název území používaný k označení zboží pocházejícího z tohoto území, jestliže toto zboží má určitou kvalitu, pověst nebo jiné vlastnosti, které lze přičíst tomuto zeměpisnému původu, a jestliže výroba nebo zpracování anebo příprava takového zboží probíhá ve vymezeném území.¹⁵

Nekalá soutěž

Nekalou soutěží se rozumí jednání v hospodářské soutěži, které je v rozporu s dobrými mravy soutěže a je způsobilé přivodit újmu soutěžitelům nebo spotřebitelům.¹⁶

Poznatky

Poznatky rozumíme výsledky včetně informací, ať již jsou chráněny, či nikoliv, které vyplývají z projektu, jakož i autorská práva či práva vedoucí k takovým výsledkům na základě žádosti o ně, nebo záležitosti patentů, designu, doplňkových osvědčení o ochraně či podobných forem ochrany.¹⁷

¹⁴ ŽÁK, M. a spol. *Velká ekonomická encyklopedie*. Praha : Linde, 1999, str. 511 an.

¹⁵ Viz Úřad průmyslového vlastnictví, <<http://www.upv.cz/cs/informacni-zdroje/eurorubrika/oznaceni-puvodu-a-zemepisna-oznaceni-spolecenstvi.html>> [on-line k 5. 8. 2009].

¹⁶ Podrobněji viz zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, § 44 an.

¹⁷ Viz <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Poznatek>> [on-line k 5. 8. 2009].

Již dříve existující know-how

Již dříve existujícím know-how rozumíme informace, které mají účastníci projektu již před uzavřením smlouvy nebo jsou získané paralelně s jejím uzavřením, stejně tak i autorská práva a práva vedoucí k takovým informacím na základě žádostí o ně, také i záležitosti patentů, designů, doplňkových osvědčení o ochraně či podobných forem ochrany.¹⁸

Volné dílo

Volné dílo je takové autorské dílo, jehož majetková autorská práva nejsou chráněna. Jedná se tedy o autorské dílo, u kterého již doba ochrany vypršela (tzn. např. uplynulo více než 70 let od smrti posledního autora).¹⁹

Softwarový patent

Patent představuje právní ochranu vynálezu, která zaručuje jeho majiteli výlučné právo na využití vynálezu a platí po dobu 20 let. Jedná se o udělení dočasného monopolu vynálezci nebo objeviteli určité technologie výměnou za zveřejnění této technologie.²⁰ Patentovat lze jak konkrétní produkt, tak i proces. Softwarovým patentem je patent, který chrání určitou programovací techniku (postup programování).^{21,22}

Cross-licensing agreement

V patentovém právu „cross-licensing agreement“ znamená, že dvě strany si navzájem dají oprávnění, aby mohly využívat předměty patentů druhé strany. Znamená to tedy, že společnosti, které mají zhruba podobné patentové portfolio, své patenty navzájem sdílejí, aniž by si navzájem musely platit licenční poplatky. Například Microsoft má takové smlouvy

¹⁸ MADAR, Z. a kol. *Slovník českého práva*. Praha : Linde, 1999, str. 338.

¹⁹ CHALOUPKOVÁ, H., SVOBODOVÁ, H., HOLÝ, P. *Autorský zákon. Komentář*. Praha : C. H. Beck, 2007, str. 43 an.

²⁰ Srov. ROSEN, L. *Open Source Licensing: Software Freedom and Intellectual Property Law*. Prentice Hall PTR, 2004, str. 303.

²¹ *Patents for software – European law and practice*. European Patent Office, EPO 2009, <www.epo.org> [on-line k 5. 8. 2009].

²² LLOYED, I. *Information Technology Law*. Oxford : Oxford University Press, 2008, str. 309 an.

s IBM, Sun Microsystems, SAP, Hewlett-Packard, Siemens AG, Cisco, Autodesk atd.²³

Počítačem implementovaný vynález

Jedná se o vynález, jehož provedení vyžaduje použití počítače, počítačové sítě nebo jiného programovatelného zařízení, přičemž tento vynález má jeden nebo více znaků, které jsou zcela nebo zčásti uskutečňovány prostřednictvím jednoho nebo několika počítačových programů. Vynález musí vytvářet technický přínos. Příklady vynálezů implementovaných počítačem: brzdy ABS, DVD přehrávače, letecké navigační systémy atd.²⁴

Je třeba rozlišovat „softwarový patent“ a „vynález implementovaný počítačem“. V USA je možno získat běžně patentovou ochranu pro obojí. V Evropě je možno získat patentovou ochranu teoreticky pouze pro „vynálezy implementované počítačem“. Evropský patentový úřad (www.epo.org) již vydal přes 30 000 patentů na vynálezy implementované počítačem. Upozorňuji, že EPÚ (EPO) není orgánem EU, ale byl založen mezinárodní úmluvou. Na internetových stránkách EPÚ je k dispozici brožura k patentovatelnosti vynálezů implementovaných počítačem – http://cii.european-patent-office.org/_pdf/cii_brochure_en.pdf. Stejně tak i český Úřad průmyslového vlastnictví již přes 10 let uděluje patenty na vynálezy implementované počítačem. Nutno podotknout, že i když se mluví pouze o „počítačem implementovaných vynálezech“, tak v praxi některé patenty udělené EPÚ mají povahu „softwarových patentů“. Ve skutečnosti, dle mého názoru, pokud patentovou přihlášku píše schopný a zkušený patentový zástupce nebo advokát, je v Evropě možno získat patent v zásadě na totožný předmět ochrany jako v USA.²⁵

Open source software

Za Open source software se pokládají takové aplikace, které jsou šířeny se zachováním určitých práv a svobod pro jejich koncového uživatele

²³ Podrobněji např. http://en.wikipedia.org/wiki/Cross_licensing > [on-line k 5. 8. 2009].

²⁴ ŠTĚDRŮŇ, B. *Open Source software ve veřejné správě a soukromém sektoru*. Praha : Grada Publishing, 2009, str. 16.

²⁵ LLOYED, I. *Information Technology Law*. Oxford : Oxford University Press, 2008, str. 330 an.